

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Zile mari la Sinaia

S'au împlinit cincizeci de ani de când nemuritorul rege Carol I. a pus temelie, în stâncă neclătită, casei împărătești, căreia i-a dat nume Peleşul șopotitor. Intemeietorul dinastiei noastre a săvârșit un act simbolic, de tainică și statornică împletire a destinului casei sale cu soarta pământului românesc, atunci când a clădit, în creierul Carpaților, leagăn adăpostit de vânturi pentru viitoarea familie de regi.

Și viziunea cu adevărat împărătească a intemeietorului castelului Peleş s-a făcut trup în vreme mai scurtă decât s'ar fi putut crede. În curând „Peleşul“ a ajuns vis alintat și bun propriu fiecărei inimi de român. Povestile șopotite dulce de apa ce curge mereu lăsând pe loc pietrele nemiscate și acelea cari plutesc nevăzute în văzduhul despicat de crestele Bucegilor, sufletul de poet al Carmen Sylvei le-a prins și le-a dat comoară neprețuită tuturor. Frumseța palatului a sporit, în pas cu întărirea și înaintarea țării. Clădit într'un elan de biruință, din visuri de mărire viitoare, el a fost martorul, ocrotitorul și inspiratorul atâtor planuri și gânduri de slavă românească, martorul grijilor și sbuciumului greu care de-atâteaori ne-a fost tovarăș în drumul aspru spre ideal. Și în măsură în care s-a întărit și împodobit Peleşul, a crescut dragostea națiunii pentru casa domnitoare.

Berbările grandioase, cari s-au desfășurat în minunata panoramă dela Sinaia în zilele de 24—26 Septembrie c. pentru a înveșnici amintirea celor cincizeci de ani scurși dela întemeierea acestui fermecător cuib regal, au egalat în strălucire frumseța momentului prăznuit, rivalizând cu măreția naturii încunjurătoare. O întreagă cunună de regi a ridicat splendoarea praznicului. Alături de vlăstarele familiei noastre regale, a participat la el și regele Alexandru al Jugoslaviei și contele Volpi, reprezentând pe Suveranul Italiei. Însemnătatea zilei a fost prinsă în cuvântări adânc chibzuite. D. O. Goga a făcut-o în versuri ocazionale. În fața palatului stau, amintire a zilei jubilar și străjeri a tradițiilor, statuile acum desvălite ale întemeietorilor: Carol I și Carmen Sylva. Paradă militară, concert, recepții cu splendori de basm au complectat programul.

Paralel cu strălucirea festivităților, s-au desfășurat, tot atunci, evenimente politice de mare importanță. Conferința celor trei miniștri de externe ai statelor Micii Antante a desbătut probleme politice și economice deopotrivă de grele în urmări. Legătura dintre cele trei state amice s-a făcut mai strânsă. Colaborarea lor pe teren economic promite să apuce drumuri nouă, rodnice. Vor lucra, în viitor, după un plan comun și vor avea același cod comercial, care se va lucra în curând. S'au ratificat și schimbat un șir întreg de tratate speciale, menite să ușureze colaborarea armonică dintre aceste state; ș. a.

Impreunănd frumosul cu folositorul, serbările dela Sinaia vor rămânea încrestate, ca o zi de lumină, pe răbojul istoriei noastre contemporane.

Iluzii păcătoase

— Insemnări pe marginea unei psihologii autochefale și prea puțin creștine —

(*) Înțeleptul nu trece prin lume ca vodă prin lobodă, cu ochii închiși. Mereu atent la eternul sbucium al vieții, el învață necontent din pilda și pășania altora. Așa face, de exemplu, confratele „Telegraful Român“ din Sibiu. De multă vreme stă cățarat pe gardul Vaticanului și urmărește, cu infrigurată atenție, viața nu prea săracă, din curtea nu prea minusculă, a catolicismului. În fiecare număr apol, în coloane lungi, vestește urbi et orbi ortodoxe roada acestei pânze pedagogice. „Telegraful“ este, prin urmare, un înțelept de primul rang.

Tot înțelepciunea mai are însă o poruncă, verificată în fizică, la aparatul de fotografiat, ca și în optica spirituală. Pentru a prinde icoane clare, copiii fidele de pe realitate, trebuie să ai ochian bun, lentilă fină, normală. În lipsa acestora, vei vedea doar figuri fantastice, mișcându-se într'o ceață plină de mister. Lucrurile vor avea înfățișări schimonosite, producând pe ecranul fanteziei bolnave a privitorului iluzii deșarte ori spalme fără temelie. — Din păcate, așa-i cazul „Telegrafului“ nostru. Are ceață pe ochi și lentila intelectuală nițel diformată. În două feluri deodată: vede mare de tot ce l-se pare rău în casa papistașilor și mic de tot ceace spun aceștia că ar fi bine. Din acest motiv, în consecință, „Telegraful“ nu este înțelept. Sau mai precis, nu-i un înțelept sănătos.

Colecția „Telegrafului“ stă mărturie pentru exactitatea acestui diagnostic. Tema predilectă a Sibului este catolicismul. Se ocupă de el mai mult decât de ortodoxie. „Telegrafistul“ are ochiul ager. Vede tot. La noi și în toată lumea. Și semnaleză numai de câț. Și, filosof cum este, meditează adânc asupra fenomenelor, le analizează cu grijă, le cerne prin sita principiilor eterne. Ajunge, în acest chip savant și metodic, să găsească în caleidoscopica înșirare a lucrurilor legături tainice, să găsească bacilii ascunși ai boalelor catolice și să poată face prognosticuri tragice pentru viitor.

Acestea din urmă îl plac în deosebi. Ros la rădăcină de viermele rătăcirii, catolicismul merge fatal spre sfârșit cumplit. Rând pe rând, el a fost înfrânt în toată lumea. În Franța, oficial nu există. În Spania și Portugalia a fost măcelărit. În Italia l-a prins în clește Mussolini. În Cehoslovacia la păpat noua biserică națională cehească. Acum e rândul Germaniei. Hitler nu glumește: l-a făcut harceaparcea. l-a desfilințat toate organizațiile, l-a oprit să mai facă politică și acum „asistăm la un curent însemnat pentru crearea unei biserici catolice naționale sub un patriarh autocefal de Trier“. Adevărat că acesta ar urma

să mai țină oarecari legături de credință cu Papa. Va fi însă autocefal. Papa și-ar păstra doar titlul istoric și „o întâietate pur onorifică“. De aici prognosticul: „Dacă mișcarea din sânul catolicismului german ajunge la roadele dorite — și noi credem puternic în aceasta — vom asista la începutul unei noul epoci în viața catolicismului“. Tot așa de puternic a crezut „Telegraful“, la timpul său, și în biruința grabnică a bisericii naționale cehe și va crede mâine în marșul triumfal al unei mișcări similare în Iugoslavia.

Pentru justificarea principială a acestei credințe „puternice“, „Telegraful“ are la îndemână fel de fel de teorii de circumstanță. Acum, de pildă, scoate din sertar o poveste veche și incorigibilă: „catolicismul n'a dus niciodată casă bună cu ideea națională... Catolicismul n'a înțeles niciodată ideea națională“. El este un „sistem internaționalist“. Nu îngăduie uzul limbilor naționale în biserică, nu le lasă să se conducă de sine și nu le lasă „să contribuie la formularea doctrinei lor“. Este deci firesc, că nu poate progresa și va fi strivit de ideea națională care trece acum triumfătoare peste lume.

A discuta cu „Telegraful“ pe această temă, ar fi vreme pierdută. Aria „catolicismului internaționalist“ e trecută de mult la muzeu. Respectiv la bibliotecă. S'au scris opere întregi, unele foarte interesante, pentru a lămuri pe cei de bună credință. Azi și copiii știu deosebi supranaționalismul bisericii catolice — pentru care dragostea de neam e o virtute poruncită, de Dumnezeu și națiunile realități organice voite de însuși Ziditorul; cari însă nu trebuie să se dușmănească, ci să se înfrățească în marea familie creștină a Mântuitorului — de sterpele sisteme internaționaliste.

Dar nu-i nevoie nici de această osteneală studioasă. „Telegraful“ n'are decât să-și deschidă ochii. Catolicismul, din fericire, nu-i o filință microscopică. Își permite încă luxul de-a trăi, contrar tuturor prevederilor telegrafiste. Trăiește și în Germania de azi. Și nu chiar prost. Adevărat că, în conferința dela Fulda, episcopatul catolic german și-a spus cuvântul, demn și răspicat, față de excesele național-socialismului. A fost, acea declarație, un cuvânt de bărbăție admirat de o lume. Și dacă vreo autochefalie ortodoxă va avea cândva o asemănătoare „lecție pentru Cezarul“ abuziv, o admirăm și noi aticipat. Totuși, nimeni în Germania n'a contestat patriotismul și naționalismul catolicilor. Au lăsat să facă această judecată „Telegraful“. De sigur, organizații politice catolice azi nu mai sunt. S'au desfilințat. Dar nu numai cele catolice. Toate. În

concepția naționalismului totalitar ele nu încap. Catolicismul a înțeles noua lume care se cerează în Germania. S'a adaptat fără șovăire. Cum, în 2000 de ani, s'a adaptat ușor tuturor prefacerilor prin care a trecut societatea omească. Este doar firesc, ca lumea să-și schimbe haina. Esențial este să-și păstreze ținutele eterne. Și pe acestea nu le-a pierdut catolicismul german. Dimpotrivă: în clipa când „Telegraful” îl declara umilit și înfrânt de valul național-socialist, s'a încheiat noul concordat german, o strălucită biruință a catolicismului. „Biruință”, nu-i prea bine spus. Fiindcă nu-i vorba de luptă. Catolicismul stăruie pentru armonie, pace și colaborare. Iși susține și apără drepturile imprescriptibile tocmai în interesul și pentru binele națiunilor credincioase. Este însă concordatul german unul din cele mai bune, din câte s'au încheiat de Roma. Unul care ocrotește mai temeinic interesele Bisericii și lasă să lucreze mai nestânjenit, cu toate forțele ei creatoare, fericirea nemului.

Căci, cu ori fără voia „Telegrafului”, catolicismul „internațional” a creiat civilizația creștină. El a vărsat în sufletele popoarelor europene patriotismul și adevărul naționalism. Chiar și noi Români, la Roma am învățat, se pare, ce însemnează a fi român. Iar în ce-l privește pe francezi, germani, italieni, spanioli și toate celelalte neamuri, să le lăsăm în pace. Acolo are cine să judece și condamne blestematul „internaționalism” al catolicilor trădători de neam. Ca și imensa pagubă care a răsărit pentru cultivarea științelor în general și a teologiei în special din acest nenorocit internaționalism și centralism papal, care nu a lăsat noroadele să gândească și „să contribuie la formularea doctrinei lor”, lăsând astfel toată sarcina de-a crea cultură și științe înfloritoare autochefalilor ortodoxe, naționale și patriotice.

Nu mai continuăm. Și așa nu credem că vom reuși să convingem pe adâncii teoreticieni dela Sibiu. Ei vor continua pe drumul apucat. Vor prezenta cetitorilor și în viitor o licoană falsă a catolicismului. Se vor bucura de preținsele lui „înfrângeri” și se vor legăna în păcătoase iluzii de apropiata lui dispariție.

Vor reedita mereu clișee răsuflete, pentru a stârni oroare în sufletele dreptcredincioase față de fiara apocaliptică dela Roma, care vrea să stăpânească neamurile pământului ca Anticrist și să sugrume toate națiunile, ucizând în ele orice pornire de viață națională. Să se ferească Românii de această cumplită urgie, care a distrus popoarele Europei, cufundându-le în întunec și în umbra morții.

Așa va face „Telegraful” și de aici înainte. Ce zice la asta respectul de adevăr și dragostea creștinească, este altă căciulă. El crede, probabil, că în acest chip servește cu credință marele dor al Mântuitorului, pentru care ne rugăm și noi zilnic: „ca toți să fie una”!

Congres euharistic în centrul Africii. Pe încetul dar irezistibil, mântuirea pătrunde toate colțurile lumii. În Africa Centrală, până ieri sălbatică și necunoscută, catolicismul și-a putut permite, anul acesta, un congres euharistic, dela care ar avea de învățat multe din neamurile cari de milenii trăiesc cu evanghelia în mână. Fiii lui Cham, cu fața neagră dar cu suflet strălucitor de curățenie și sfântă însuflețire, au străbătut pustiuri și depărtări imense, cale de 10—15 zile, pentru a se aduna la Kisantu, în Congo de jos, unde s'a ținut întâiul lor congres euharistic, în 13, 14 și 15 August. Și au venit, din toate părțile, peste 15.000. Femeile și copiii, bineînțeles, au trebuit să rămână acasă. Dar mulți și multe din cei cari n'au putut merge la congres, au contribuit totuși la reușită: din sărăcia lor indescriptibilă au făcut daruri pentru organizare și pentru călătoria altora. Serbările au fost impunătoare chiar și pentru Europeanii obișnuiți cu cadrele civilizației și confortului european. Cine ar și putea descrie minunata liturghie, la care 12.000 de capete negre, până ieri plecate în fața idollilor, așteaptă acum, încremenite în extaz, împărțirea »pâinei ingerilor«, a sfintei cuminecături? Apoi rugăciunile de zi și noapte în comun, discuțiunile edificatoare și semnele de dragoste și recunoștință față de Biserica lui Hristos? Sunt lucruri, pe cari noi abia le putem înțelege.

Congresul presei populare din Ardeal. Mizeria e generală. Literatura nu prea înfloreste. Gazetăria nu prea merge. De n'ar fi anumite fonduri, multe din marile noastre cotidiene ar dispărea fără urmă. Și, poate, fără prea mare pagubă.

Păcat ar fi însă să apună gazetele pentru popor. Cele bune, evident. Fiindcă nu toate câte se tipăresc au drept la viață. Multe din ele nu fac decât doar atât: omoară pe cele bune. Căci, acestea, luptă cu imense greutăți. Nu doar că nu ar avea cetitori, ci fiindcă cetitorii, după ce au cerut foaia stăruitor și au citit-o unul sau mai mulți ani, uită să plătească abonamentul. Și cari nu uită, nu vreau pur și simplu. A intrat în capul multora credința primejdioasă și păcătoasă, că din capul locului nimic, nici un fel de datorie nu se mai plătește. Astfel gazetele populare au la cetitori sume formidabile, pe care nu le mai pot încasa. Și, la rândul lor, nu mai pot plăti datoriile ce au la tipografii.

În fața acestei situațiuni, reprezentanții aproape a tuturor gazetelor populare din Ardeal și Banat la cari s'au alăturat și delegați din Basarabia, au ținut, în 24 l. c. un congres la Cluj, spre a chibzui cele de cuviință. Discuțiunile au fost animate. S'a arătat uriașul rol pe care îl are această presă în viața poporului, greutățile cu care luptă și felul cum ar putea fi biruite; datoria autorității de stat față de presa populară în aceste vremuri excepționale și, de altă parte, raționalizarea propagandei culturale prin această presă.

În concluzie, au hotărât să constituie „Asociația presei populare române din Ardeal și Banat”. Au votat statutele noiei asociații. Primul comitet, în fruntea căruia stă d. S. Bornemisa, numără între membri și pe d. Al. Lupeanu, directorul „Unirii Poporului”.

În nădejdea că noua asociație va reuși să îmbunătățească starea tristă de astăzi, și nu va rămâne o simplă podoabă abstractă, o salutăm și noi cu toată căldura.

Cetiți și răspândiți „UNIREA”

□ □ Foiața „Unirii” □ □

Un psalmist modern

— Tudor Arghezi —

de Gh. I. Biriș

În literatura română modernă poezia religioasă a fost reprezentată prin remarcabile talente. Sentimentul religios a fost cadrul unei neliniști care a produs acea stare poetică de contemplare sau de frământare spre înalt.

Poezia lui Nechifor Crainic a avut ca punct central vremile biblice, cu patriarhi păstori de turme bogate și de oameni, visul și dorul duhovniceștilor chilli. Era natural să-și îndrepte aspirațiile spre țara cu hotare înflorite și porți cu cântece divine. Poetul Ion Pillat a lucrat cadre cu înflorituri de aur pentru figurile apostolice, aducând în țara noastră, în car cu boi pe drumuri câmpenești, pe pruncul Isus, — și transpunând parabolele sfinte în viața noastră de trudă și cântec. (*Biserica de altădată*). Și, mânat de același gând pios, poetul Lucian Blaga s'a coborât în lumea de superstiție și descântec a satului românesc pentru a creiona figuri de basm cu gesturi neînțelese și înțelepciune simplă de moșneag crescut în cele veșnice, stăpân pe vreme și pe tainele sufletului. (*În marea trecere*).

Poezia religioasă a lui Tudor Arghezi este

însă o îmbinare de rugă și blestem. O dragoste de ceea de apoi și o încheștare de realitate vie, pe care o iubește întreg și fără întrebări. E sufletul lui prea dur și prea crescut în ocolul lumii pentru ca să se despartă de viață fără răzvrătire, dar e gândul prea înalt și pur pentru a nu desprinde semne din cerul de stele și luceferi.

Sentimentul religios la Tudor Arghezi și-a găsit expresia în *Psalmii* săi. (*Cuvinte potrivite*). Nu e imitarea unei forme de poezie, ci mai curând înălțarea unor sunete identice prin îndurirea sufletească temperamentală.

Psalmii împăratului David erau prinosul adus Dumnezeuului unic de sufletul crescut în patimi și rugă. Îmbinare de prorocie și descriere crudă a realității, cântec de mărire lui Dumnezeu puternic, apărător de vrășmășii și iubitor de lacrimi. Grădinar îndemănat, și-a cutreerat straturile sufletești plivind buruienile păcatului — pentru că s'a umilit până la pământ împăratul. Și cântec a înălțat Domnului puterii, cântec cu repetate ecouri, pentru că »lumină a răsărit dreptului și celor drepți cu inima, veselie«. (Psalm 96).

Psalmii lui Tudor Arghezi sunt dovada unui suflet bogat în impresii, dar care și-a pierdut echilibrul aducător de odihnă. De aceea trăiește intens momentul tragic, iar clipa bucuriei îi deșteaptă mândrii deosebite și-i smuncește accente de neuitată tărie:

Ispitele ușoare și blajine
N'au fost și nu sunt pentru mine.

În blidul meu, ca și în cugetare,
Deprins-am gustul otrăvit și tare.

(Psalm: Sunt vinovat că am răvâit).

Din poezia sa, Arghezi nu apare ca un credincios, liniștit și bun. E mai curând în căutarea lui Dumnezeu. Vrea semnul neînfrânteii lui puteri, vrea minunea. În Psalmul: »Tare sunt singur, Doamne, și pieziș!«, asemănându-se »copacului pribeag uitat în câmpie« în care cântecul lăstunului nu s'a auzit vreodată, își înalță ruga pentru povață și îndemn:

În rostul meu, tu m'ai lăsat uitării
Și mă muncesc din rădăcini și sânger.
Trimite, Doamne, semnul depărtării,
Din când în când, câte un pui de inger.
Să bată alb din aripă la lună,
Să-mi dea din nou povața ta cea bună.

Vrea cuvântul Domnului, vrea graiul Lui de tunet și vioară, vrea înfățișarea-I cu »toiag și barba n'reagă«. (Psalm: Pentru că n'a putut să te n'țeleagă). Și așteaptă, cu așteptare nerăbdurie, solul împărăției de dincolo de timp. (Psalm: Nu-ți cer un lucru prea cu neputință).

Poetul nu caută pe Dumnezeu din capriciu, nici pentru vrednicia sa de semne și minuni; ci pentru a avea dovada existenței Lui, piatră unghiulară în clădirea vieții noi, sau pedestal durerilor din lume: E dorința de tărie în Domnul, dar într'un chip deosebit, cu patimă și dârjenie. De aceea cererea lui nu i-se pare îndrăzneță, ci justă și fără posibilitate de refuz: căci pentru Domnul și în Domnul este:

Tot fără supărare

Câteva încreștări pe marginea unui răspuns sibiian în chestia epiclezei

de prof. DUMITRU NEDA

Cetind scrisul cucernicului diacon Nicolae I. Popoviciu rămâi cu impresia că scârbă mare-i inspiră filozofia școlastică. Ceeace, nu încapă îndoială, îl ține la distanță de ea. Deși nu l-ar strica să fie familiarizat barem cu unele din regulile și aforismele ei, în carti, orice s'ar zice, e cristalizată înțelepciunea practică și teoretică a multor veacuri.

Așa-i bunăoară, maxima: Qui bene distinguit, bene docet. Asupra acesteia Cucernicia Sa bine ar face dacă ar medita cu tot de-adinsul, indiferent după ce metodă. Asta pentru că face pe dascălul nu numai al bogoslovilor sibiieni ci și pe-al altora, eterodocși mai ales carti, chiar de n'ar fi atât de tari în tainele Sf. Părinți ca Dsa, (pentru care nu mai e nimic necunoscut și nedeslușit), totuși au făcut și ei nișcă școală teologică, au mai clupit câte ceva de pe ici, de pe colo, cât le-au îngăduit puterile neajutorate de nici o bursă pentru Athena. Drept că nu-i prea mult, dar e de ajuns ca să observe când măestrul o cam incurcă și să rămâie nedumeriți de câte o lămurire, — să-i zicem așa — ciudată. Ca aceea după care, cum am văzut, Mântuitorul consacra prin binecuvântare (folosind ceva cuvinte, ori ba? Și dacă da, ce cuvinte?), iar aceștia îi execută întocmai porunca: sfințesc și ei Darurile prin binecuvântare; adică prin epicleză; și totuși prin binecuvântare... hăt la sfârșitul epiclezei!

Sfinții Părinți — epicleziști și ei

S'ar și putea altfel? Vorbă să fie! Mai cu seamă când le dă cuvânt cucernicul diacon, respectiv cuvântează Dsa, chipurile, prin rostul lor. Așa se face că SS. Iustin, Ireneu, Grigore de Nissa, și Ion Gurădeaur pledează categoric pentru teza cabasiliano-sibiiană. Ba chiar și

Pentru credință sau pentru tăgadă,
Te caut dârz și fără de folos.
Ești visul meu, din toate, cel frumos
Și nu ndrăznesc să te dobor din cer grămadă.
Singuri acum, în marea ta poveste,
Cu tine am rămas să mă măsoar,
Fără să vreau să ies biruitor.
Vreau să te pipăi și să urlu: »Este!«
(Psalm: Te drămuiesc în zgomot).

Când îndoiala s'a năruit ca fumul înșerărilor primăvăraticе, săpată în temelii de suferința ce purifică și crește, ruga se desprinde grea ca o poamă coaptă de pe buzele înfiorate:

Doamne, izvorul meu și cântecele mele!
Nădejdea mea și truda mea!
(Psalm: Pentru că n'a putut...)

* * *

E greu de a înșirui logic, pe scara unor simțiri precise, psalmii lui Tudor Arghezi. Psalmii lui descoperă o lume de intensă trăire: în putregaiu sau pe culmile virtuții, stingher sau în puternice arderi, nutriend doriri în desfășurare de veacuri sau prețuind momentul trist, încremenit în lumină lină. Uneori însă se ascunde un sentiment confuz între fruntariile unor imagini impropii. De aceea se străvede o incoerență în țesătura lor. E greșala acestor psalmi.

Acest poet e un necredincios, fără să aducă o jignire sentimentului religios. Poezia sa e o lămurire lăuntrică pentru desăvârșirea sufletului în nemurire. Nu ocolește cuvântul obișnuit, ci îl utilizează cu o îndemănare neîntâlnită. De aceea ruga lui aduce o prospețime de suflet încercat, plăcut oamenilor și lui Dumnezeu. — Aceasta în poezie.

marii Dascăli bisericești ai Apusului, Ambrosie și Augustin, precum se poate dovedi (firește, cu aceeași metodă), tot de aceeași credință au fost până ce s'au abătut dela ea. Tezei „papiste“ îi dă o lovitură de moarte faptul că trei frați întru Luther, pe nume: Loofs, Drews și Rietschel, contestă autenticitatea scrierii „De mysteriis“, deși majoritatea absolută a patrologilor de greutate, catolici și necatolici, se văd siliți s'o recunoască a fi opera sf. Ambrosie.

Cel dintâlu pe care cucernicul diacon îl scoate de adept al teoriei sale e sf. Iustin filozoful și mucenicul († pela 165). Acesta, apărând religia creștină înaintea împăratului Antoninus Pius de bârfelile răspândite la adresa ei, aduce, în cap. 65—67 ale primei sale Apologii, și o seamă de destăinuirii referitor la jertfa euharistică a creștinilor. Intre altele spune limpede că euharistia e cu adevărat trupul și sângele Domnului, și nu ceva pâine și beaură de rând. Și precum Mântuitorul, întrupându-se printr'un cuvânt al lui Dumnezeu, a luat trup și sânge pentru mântuirea noastră, întocmai și această hrană (euharistia) sfințită prin formula de rugăciune ce vine dela El, ... e trupul și sângele acestui Isus întrupat... οὕτως καὶ τὴν δι' εὐχῆς λόγον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν χαριστηθεῖσαν τροφήν... șcl. Textul acesta a dat mult de gândit latinofobilor și i-a făcut să-l trateze cât se poate de mașter. Dogmatica grecească a lui Sevastie Kymenites (București, 1703), de ex., îl aduce stălcit rău. Critica nepărtinitoare l-a fixat însă așa cum e redat mai sus. Și în forma aceasta numai în favorul epiclezei după cum o înțelege Cucernicia Sa nu poate fi adus.

Propoziției: τὴν δι' εὐχῆς șcl. i-s'au atribuit mai multe sensuri. Cele mai însemnate sunt acestea trei: a) Terminul *λόγος* socotit ca însemnând *persoana Cuvântului*, și notificând că sfințirea se întâmplă prin invocarea Cuvântului care dela Dumnezeu sau Tatăl purcede. De părerea aceasta e Rauschen. b) *Λόγος* = cuvântul creat, sau spus cu gura. *Εὐχή* este a se pune în legătură cu prepoziția *διὰ* iar *λόγος* ar fi genitivul obiectului, atârând de *εὐχή*. În acest caz înțelesul este: sfânta taină se săvârșește prin recitarea cuvântului rânduit de El (Cuvântul, Hristos). Așa Markovici, Cleplak, Russnak ș. a. c) Terminul *λόγος* exprimă cuvântul spus cu gura, dar prepoziția *διὰ* e în legătură cu *λόγος*-ul, iar *εὐχή* e apozitiile sau genitiv al calității, și înseamnă: (darurile) se sfințesc prin cuvântul de rugăciune, (formula de rugăciune) rânduită de El (de Cuvântul, Hristos). — Explicarea aceasta, a treia e cea mai acceptabilă. O susțin: Lingens, Battifol, Lisowski, Struckmann ș. a. Specialistul de renume, pâr. S. Salaville, (Cf. *Échos d'Orient*, a. 1909. pag. 222—227) nu socotește vrednică nici de cea mai mică atenție ipoteza ce ar vrea să găsiască aici urmele epiclezei. Intre savanții de greutate, privitor la acest loc al sf. Iustin, se discută serios două puncte de vedere: Unul care susține că sf. mucenic ar indica aici că sf. taină se săvârșește în anaforauă (Punlet, Varaine, Battifol); altul după care aici ar fi vorba de cuvintele Domnului (Baurain, Hoppe, Schanz, Schermann, Orsi ș. a.). Și într'un caz, și într'altul, sf. Iustin rămâne o mărturie strălucită a crezului catolic (cf. P. Th. Spacil S. I. o. c. pag. nr. 247). La fel cu ceialalți Sfinți Părinți a căror mărturie încearcă s'o forțeze cucernicul diacon în favorul unei

teze care le-a fost străină ca cerul de pământ. Îndeosebi sf. Ioan Gurădeaur, pe care Cucernicia Sa s'a angajat să-l dovedească a fi epiclezișt ca „telegrafiștii“ sibiieni. Lucru, pe care-l aștept și eu, ca să pot spune cuvântul ce va fi de spus la acea talmăcire ori răstălmăcire a Sfântului, și a Sfinților la cari s'a provocat și până acum, și eventual se va mai provoca. Imi iau și eu acest angajament, tot în scris, ca să ni-l poată aduce aminte opozițentul, de cumva s'ar întâmpla să-mi uit de el! Această așteptare mi-o impun două considerente: asigurarea Cucerniciei Sale că se va achita de angajament nu peste multă vreme într'alt loc și într'altă formă (probabil vede singur că, deși a luat-o fortiter în mod, nu-i prea forte în re, și atunci la ce să-i dau eu mai multă atenție ieșirii Dsale ca Dsa însuși?), și respectul ce-l port principiului filozofic: Entia non sunt multiplicanda sine sufficienti ratione.

Sinodul VII ecumenic și „închîpuitoarele“.

Se știe: cuvântul „închîpuitoare“ (τὰ ἀντίτυπα) obține în rugăciunea de chemare a Sf. Spirit din liturghia Sf. Vasile cel Mare. Armă folosită de Simeon Tesalonicianul († 1429) și Marcu Efesinul († 1443) împotriva învățaturii catolice despre prefacere. Iar după aceștia de toți teologii și teologastrii ortodocși potrivit aceleiași învățături.

De sine înțeles că era cu neputință să nu-l folosiască și cucernicul diacon dela Sibiu. Face impresie în lumea asesorilor, dacă nu alureal Mai ales când se afirmă apăsător că soborul VII. ecumenic a trântit acest cuvânt în capul catolicilor „confirmând literalmente adevărul învățaturii ortodoxe despre prefacerea darurilor prin epicleză“. (Telegraful Român, nr. 41—42 din 20 Maiu 1933).

Decât, și cu această afirmație a Cucerniciei Sale suntem așa că nimium probat, și, deci, nihil probat, afară doar de-un lucru: cucernicul diacon perhorescă exactitatea. Căci care-i realitatea? Și în săborul din Nicea anulul 787 au fost debateri multe și înfocate, ca în toate săboarele. S'a debătut și boala vremii: iconoclasmul, răzimat pe afirmația generală, teoretică, cu reflexele practice cunoscute: O singură icoană a lui Hristos e vrednică de închinarea noastră: euharistia. În sesiunile șapte și opt ale săborului s'au adus hotăriri și s'au dat și definiții dogmatice, aclamate unanim de Sfinții Părinți prezenți. Ei bine! în *δρος*-ul (definiția dogmatică) a sinodului acestuia nici vorbă de închîpuitoare și însemnarea lor! Cu asta se ocupase diaconul Epifanie într'una din ședințe, fără însă ca vorba lui să fie fost socotită definiție sobornicească. (cf. M. Jugie: *L'épiclese et le mot antitype de la messe de Saint Basile*. În: *Échos d'Orient*, 1906. pag. 194—198). — Și să mai zici că nu-i sdrobitoare „argumentația“ Cucerniciei Sale și nu m'am făcut eu vinovat oprobiului ortodox trecându-o cu vederea în scurtele mele reflexii din rândul trecut, apropos de ieșirea-i liturgico-dogmatică anterioară!

Cucernicia Sa ca psihiatru.

Scrie cucernicul diacon, cu toată smerenia și dragostea pravoslavnică: „Nu vei găsi în toată lumea un om normal căruia, cetind epicleza, să-i treacă prin minte gândul că prin ea s'ar cere ca cele sfințite să ne fie nouă spre sfințire și mântuire“. Mă uit la catastihul oamenilor de valoare prinși în catalogul Cucerniciei Sale din nr. 51—52 al „Telegrafului Român“ din 24 Iunie c., și dau cu ochii de numele pâr. benedictin Dom Cagin. Și mă întreb: Se poate? (se înțelege, după a fr. diacon judecată). Căci deschid Dicționarul de

Teologie Catolică a lui Vacant-Mangenot-Aman (Paris, 1924) la coloana 221 și află, că acest ieromonah savant are gata o lucrare extrem de importantă: Le thème apostolique de l'anaphore, în care pledează pentru teza, — horrible dictul — că în epicleza primitivă nu se solicita decât efectul spiritual al Sf. Sacrament, fără a cere, în vre-un chip, prefacerea Darurilor. Se poate? — Mă uit iarăși iute în lucrările ce am la îndemână să văd cine ține la așa zisa „theoria communionis” și află nume ca acestea: Allatius, Arcudius, Assemani, H. Daniel, Goar ș. a. ș. a. — Nici unul dintre aceștia să nu fie normal? Ori poate că nici n'au existat niciodată în lumea aceasta, căci altfel, Doamne apără, ce să zic despre seriozitatea cunoștințelor și a judecății Cucerniciei Sale?

Și încă una: Chiar și în Didascalia et Constitutiones a lui Funk (așa s'ar părea, de altfel, că foarte bine cunoscută Cucerniciei Sale, dacă-i să-i creadă omul că de fapt a văzut și a parcurs cât de cât operele la cari se provoacă), zic, chiar și în aceea Didascalia (t. II. pag. 100) se află, în liturgia Constituțiilor apostolice, epicleza următoare: „Suppliciter oramus te ut mittas Spiritum tuum Sanctum super oblationes hujus Ecclesiae, pariterque largiaris omnibus qui sumunt de eis (ut prosit eis,) ad sanctitatem, ut repleantur Spiritu Sancto, et ad confirmationem fidei in veri tate, ut te celebrent et laudent in Filio tuo Jesu Christo, in quo tibi (sit) laus et potentia in sancta Ecclesia et nunc et semper et in saecula saeculorum”. — Așa în această liturghie antică: epicleză în toată legea, în care nici vorbă de prefacerea Darurilor, ci numai de roduri sufletești, cerute cu insistență dela Sf. Duh.

Cu toate acestea, vorba cucernicului: Nu vei găsi în toată lumea șcl.

Și diaconilor sibieni le șade bine cu modestia.

Tinerețea e plină de avânt. E drept. Nu-i iertat însă nicidecum să creadă că toate-i sunt îngăduite, față cu oricine și oricând. Ar prinde bine, — hai să zicem, — aierele de superioritate pe-un savant încărunit în muncă rodnică și recunoscut valoroasă. Nu însă pe-un diacon, care-i abia la începutul începutului. Mai ales când nici piedestalul de pe care își permite să arunce săgeți nu e prea solid. Cum singur poate vedea mai bine ca oricine. Și cum va mai avea prilej să vadă.

De încheiere, până la revedere, un respectuos: Merți pentru prețioasa informație că anatematismul lui Gherman II (1222—1240), patriarhul Constantinopolului asupra celor ce nu cred că preotul spune adevărul când rostește, peste pâine și vinul de pe altar: Luați mâncăți etc. și: Beți dintru acesta toți etc., se află la G. Ficker: Die Phundagliagen. Vezi, asta pentru mine a fost o revelație. De unde să pot ști una ca asta de n'o știam dela Cucernicia Sa? Și încă ceva, — asta revelație îmbucurătoare îndeosebi pentru Cucernicia Sa: l-a dat gata pe păr. M. Jugie, care s'a ocupat chiar cu această chestie și n'a putut ieși de fel la o încheiere care să acopere pe a tânărului diacon sibian (cf. Slavorum litterae theologicae. IV. Pragae. 1908. Pag. 385 ss). — S'o fi „ramolit” și asta. Mai știi? Că alta ce să mai zici, Doamne iartă-mă! Altfel e de neînțeleș cum a putut să-i scape acestuia G. Fiker, respectiv să nu înțeleagă textul publicat de el și să rămână și în recenta sa „Teologie dogmatică a desidenților” la o convingere pe care diaconul Nic. I. Popoviciu o declară ritos ca străină patriarhului din chestie.

În ce privește cătrâneala SS. Părinți pentru greșelile de tipar strecurate în notele din

„Unirea”, fie-mi îngăduit să nădăjduesc că aceștia tocmai fiindcă sunt *sfinți* vor avea, destulă înțelegere și vor fi iertători, fiind vorba de niște note în grecește, pe care doar ele niști, consumați, cum e Cucernicia Sa, le citește și le critică. Mă întreb însă ce va zice Cabazilas, văzând că „Telegraful” imperortodox îi batjocorește până și numele, redându-l Caboșiloș, într'unul din chiar suprarevizuitele articole ale Cucerniciei Sale?

Father Coughlin. Nume cunoscut și iubit dealungul și dealatul Americii de Nord, unde numai sunt catolici. Și chiar printre necatolici.

Cel ce răspunde la acest nume e slujitor la altarul Domnului și mărturisitor al crezului Romei. Totodată e cel mai mare și mai ascultat orator bisericesc în Statele Unite. O foaie a nemților din America, — *Familienblatt*, — îi consacră, într'un număr al său mai din urmă, câteva coloane admirative. Desprindem și noi din ele câteva rânduri.

S'a întâmplat adevărat să-și înceapă păr. Coughlin predicele într'o capelă modestă dintr'un orașel din împrejurimile Detroit-ului. Acolo le ține și acum. Să tot vrea însă și nu încap mai mult de cam 500 de ascultători în acel lăcaș al Domnului. Puțin, nu-i vorbă. Decât: de ce-i păr. Coughlin american? A luat în arendă mai multe stațiuni radiofonice (în America radiofuzinea nu-i monopol al statului) și și-a văzut de lucru. Seria din urmă de conferințe a constat din 27 de conferințe spuse în 27 de Dumineci. Plata pentru radio a fost mare: 240.000 dolari (cam 40 milioane Lei). Suma aceasta enormă însă nu l-a turtit. Dimpotrivă: a făcut rost de ea în scurtă vreme — din donații publice. Raționamentul donatorilor a fost simplu: plăcerile trebuiesc plătite. Și s'au achitat, — americânește.

Mai mult: conferințele din această serie ale păr. Coughlin au trecut în 2.500.000 de exemplare. Și nici atât n'a fost destul. Ascultătorii săi au comandat printr'insul 614.000 volume diferite opere, ca să poată studia mai temeinic singuraticile conferințe. Nu mai puțin de 118 puteri de muncă au fost necesare ca să aranjeze poșta zilnică a Părintelui. Plus 63 de secretari cari, vreme îndelungată, în decursul și după conferințe, n'au avut altceva de făcut, decât să-i poarte corespondența.

Ca 'n povești, nu-i vorbă. Și totuși nu-i poveste. E verificarea intuiției Poetului: ca 'n basme e a cuvântului putere... Când cuvântul își găsește omul. (rn.)

Modă și capricii în limbă

Sub titlul de mai sus distinsul scriitor, D. Gavril Todica, publică în nr. 31 al acestui ziar un remarcabil apel pentru a opri destrăbălarea limbii. După fixarea unei serii întregi de principii corecte, ireproșabile, ne dă și o mostră de cum înțelege Dsa că trebuie aplicat principiul din criticele lui Titu Maiorescu, că acolo, unde, pe lângă cuvântul strein avem un cuvânt popular curat românesc, cuvântul străin trebuie îndepărtat iar cel românesc păstrat.

În această ordine de idei, Dsa scrie: „Dacă e gând — nu e românesc; dacă e românesc nu e gând”. Prin acest joc de cuvinte, crede că poate să înlăture din limba literară cuvântul *gând* de origine maghiară, de dragul lui *cuget* de origine latină.

Peste poate. „Cuget”, cu toată vechimea originii sale latine, abea are două semnificații: 1) gând, 2) conștiință. În sensul dintâiu vorbim de cuget curat, sau de a sta pe cugete. În sensul al doilea, vorbim de muștrare de

cuget, sau de a avea ceva pe cuget. Pecând gândul, cu toată originea lui odioasă și recentă, are de cinci ori atâtea semnificații: a) idee, b) minte, c) cugetare, d) închipuire, e) intenție, f) părere, g) meditare, h) presimțire, i) grije.

În sensul dintâiu gândul e mai bogat decât cugetul. Astfel se spune: Când cu gândul nu gândești; adevărat: fără de veste. Când cu cugetul nu cugeți, — nu merge. „Într'un gând la un cuvânt” se spune când doi inși gândesc la fel; într'un cuget la un cuget nu merge.

În sensul al doilea avem frumoasele locuțiuni: a-i da în gând; a-i trece prin gând; — pe când: a-i da în cuget, a-i trece prin cuget, nu se poate.

În sensul al treilea se spune: Gând cu gând la bucurie: Dar: cuget cu cuget la bucurie, se poate?

Dar ce să mai insistăm asupra unui adevăr clar ca lumina soarelui? La fixat, precum se știe, magistral, Bogdan Petriceicu Hajdeu în faimoasa sa scriere despre circulațiunea cuvintelor. Cuvintele împlinesc în graiul de toate zilele aceeași funcțiune ca și indivizii în societate. Câtă deosebire între un ministru a cărui acțiune se întinde asupra unei țări întregi, și între un măturător de stradă, care face ordine și curățenie abia, în colțișorul său, pe porțiunea de loc încredințată lui! Așa venind la gând și cuget, dacă se poate spune da cu gândul, adevărat a emite o părere, nu se poate spune deloc a da cu cugetul. Cu atât mai puțin se poate spune a cădea pe cuget; pe când a cădea pe gânduri și a pune pe gânduri se întrebuițează de nenumărate ori. Am ținut să insistăm asupra acestei aplicațiuni greșite a unui principiu sănătos, fiindcă formulată aplicațiunea așa cum am văzut-o la Dl. Todica, e foarte primejdioasă și dăunătoare.

În încheierea articolului său, Dl. Todica amintește cu pietate de marele *Cipariu*. Ei bine, tocmai cazul lui trebuie să ne fie așa de instructiv și sugestiv. Ce păcat că din pricina ortografiei etimologice preconizată de el cu atâta tărie, a rămas și rămâne încă în mare parte inaccesibilă marelui public cititor toată comoara lui de idei într'adevăr extraordinară. Cărțile se scriu și se tipăresc ca să circule să folosească cititorilor, nu să umple magaziiile, sau să li-se dea alte destinațiuni inavabile. Sub acest raport are perfectă dreptate I. Slavici când reproșează Școlii Ardelene că din pricina formei lor rebarbative, din cauza acelei limbi pe care Eminescu o numea „pășă-rească”, reprezentanții din această școală au făcut mai puțin pentru răspândirea gustului de citit în popor decât editorii Isopiei, ai Alexandriei, ai lui Varlaam și Ioasaf și a celorlalte cărți poporane, sau chiar decât Ion Barac și alții.

Fiind experiența trecutului atât de scumpă și costisitoare, Blajul și publiciștii români ce gravitează spre el, nu-și pot permite luxul de a reedita această experiență. Cu niciun preț.

Ion Ceparu

Apostolie per pedes. După suflete și pentru suflete umbli cum poți: pe jos, prin văzduh, cu corabia, cu fel și formă de vehicule, ori — pe jos.

Păr. Ioan Pașca diu Renghet (distr. Orăștiei), în lipsă de alte posibilități, a ales aceasta din urmă. Administrează trei parohii: Polana, Săcărâmb și Balșa (bine înțeles că din Renghet). Calea la ele o face pe jos, deoarece neprimind nici salariul minimal ce-l are un umil preot dela sate, nu poate plăti vectura.

Asta așa de doi ani, de când e preot. Și a făcut cale, nu glumă: 1261 km. drum de

apostolie. — Și bun e Domnul: va mai bate încă tot pe jos, firește, pe cât se poate prevedea, acelaș drum obositor întru căutarea și providerea poștelor cuvântătoare. Preoții uniți de ce alta-s preoți, dacă nu pentru ca să se macine în slujba neamului, nimica așteptând dela paternicii zilei?! (Pr. Sablin Olea.)

Știri mărunte

Personale. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe pâr. *Emanuil Șiandru* din Schiopi (ep. Cluj-Gherla), adm. parohial la Șaroșul (prot. Dumbrăveni).

In casa Părintelui. Din toate continentele, din toate țările, noi și noi valuri de pelerini curg spre cetatea lui Petru. Roma este un furnicar uriaș, în care se amestecă toate limbile pământului, ca în ziua de Rusalii, înțelegându-se totuși, cu toții, ca atunci, într'un de toți pricepută: iubirea entusiastă pentru sfânta noastră lege comună și pentru scaunul sf. Petru. Totuși, și în această mulțime nenumărată, au făcut mare impresie, săptămâna trecută, două grupuri cu adevărat impunătoare. Unul din greu încercata Spanie, cu nu mai puțin de 3000 pelerini cucernici și altul francez cu 2500, alcătuit din diferite organizațiuni religioase. — În curând, „Osservatore Romano” va înșira între fiii cari și-au cercetat »casa părințească» a credinții și »grupul român», care la încheierea foii se găsește în Florența, va petrece Duminica la Assisi, sosind seara la Roma. Audiența la Sf. Părinte va avea loc Joi, săptămâna viitoare.

Bucuria Dumbrăvițel. Bunii credincioși din Dumbrăvița, (prot. Baia-Mare) și-au văzut visul cu ochii. Duminică, 24 Sept. pâr. episcop Alexandru le-a consacrat, cu pompa și solemnitatea impresionantă a rituatului nostru oriental, frumosul locaș de rugă închinat Domnului mării. Jurul întreg — tot parohii cercetate de pâr. episcop în recenta sa vizitație canonică — a fost față la înălțătoria slujbă. Așinut cu tot prețul să mai vadă și să mai audă odată pe marele Pastor, care poartă grijă de sufletele lor și care, în scurtă vreme de când îi păstorește, a cucerit inimile tuturor. Cu excepția autorităților județene — cari nu știm din ce pricini nu s'au întâmplat a fi față — a participat în mare număr și lumea intelectualilor din jur. Așa că nu era chip să încapă în biserică nici o treime din cei adunați la praznic. Episcopul s'a văzut deci îndemnat, ca pe lângă predica ținută în biserică, să rostească un nou cuvânt sufletesc, după terminarea sfintei liturghii, pentru mulțimea de afară, dornică și ea de adevăr și mângâiere. — Facă Domnul rodnică ruga ce se va îndrepta spre el din nou-sfințitul locaș al fraților din Dumbrăvița!

† Card. Raffaele Scapinelli. Strălucitul colegiu al Purpuraților Bisericii este în doliu. Sâmbătă, 16 Septembrie, a trecut în lumea dreptilor cardinalul *Raffaele Scapinelli* di Léguigno, cunoscut și prețuit în deobște pentru sfatul luminat pe care l-a știut da în problemele grele ce s'au desbătut în numeroasele dicasterii și congregațiuni romane din cari a făcut parte, precum și pentru bunătatea de inimă și pietatea rară pe care a moștenit-o dela părinți și a sporit-o prin râvna continuă a lungii sale vieți. — Născut în Modena, la 25 Aprilie 1858, din familie nobilă, defunctul, după studii strălucite, și-a început cariera în Congregațiunea afacerilor bisericesti extraordinare. A trecut de aci la nunțiatul din Lisabona, apoi la cea din Olanda, ca »auditore». În ultimii ani ai lui Leo XIII. este iarăși în Roma, la Secretariatul de stat, apoi camerar secret al marelui Pontific și canonic al basilicei Vaticane. În 1912 a fost făcut arhiepiscop și numit nunțiu apostolic la

Viena. Slujbă deosebit de grea, pe care a implinit-o norocos la începutul cumplitelor vânturi ale războiului mondial. În 6 Decembrie 1915 Benedict XV l-a făcut cardinal, în care înaltă calitate a slujit cu credință Biserica în multe congregațiuni, între cari mai ales cea de Propaganda Fide. A făcut parte și din congregația pentru Biserica orientală. — Fie-i partea cu dreptii!

Locale. Duminica viitoare, a treia după înălțarea sf. Cruci, va predica în catedrală pâr. *Dr. Augustin Tatar*, canonic mitropolitan.

— Luni, în 25 Septembrie, duminica, a început *examenul de bacalaureat*, sesiunea de toamnă. Comisiunea examinătoare, prezidată și acum de prof. *Dr. Alexandru Borza* dela universitatea Clujului, are ca membri pe dd.: I. Purcariu (l. rom.), Laurean Puia (istorie), Ovidiu Hulea (filosofie), S. Mihali (geografie), Tr. Cucuianu (mat.), A. Drăgulescu (l. franceză). Președintele examinează din științele naturale. S'au înscris, în total, la examen 112 candidați, absolvenți ai liceelor din: Blaj (băieți și fete), Aiud, Sighișoara, Dumbrăveni, Alba-Iulia (stat și rom. cat.) și Turda (fete). La probele în scris, ținute Luni și Marți, au fost respinși 18. Ceilalți au început ieri examenul oral, care este în continuare.

— Și de astădată Blajul este bine reprezentat în impunătorul *pelerinaj național* la mormintele apostolilor. În afară de pâr. canonic *Dr. I. Coltor*, organizatorul și conducătorul întregii călătorii, au plecat din orașelul nostru încă 11 pelerini: pâr. canonic *Dr. V. Macaveiu*, dna și d. senator *Dr. Ioan Bianu*, dna prof. *Emilia Hopârtean*, d. Turica Fulicea, profesorii: *Al. Lupeanu*, *D. Neda* și *Dr. V. Aftenie*, pâr. *Gr. Tecșa*, și d. primpretor *Dr. Traian Denghel*. Acum, când se tipăresc aceste rânduri, ei cutrieră muzeele bogate ale Florenței, și se gata de drum spre Assisi. — Să meargă cu bine și Dumnezeu să-i aducă în pace acasă!

Regele țiganilor. Simpaticii noștri compatrioți cu pielea... ca cianu, țin congrese și se organizează. Pe bresle și partide. Frumos de tot. Uită însă, că frații lor din Jugoslavia i-au întrecut cu mult. Bragladinele de acolo nici nu vreau să știe de un președinte oarecare. Ei au rege, pur și simplu. Așa ne spune o foaie serioasă dela noi. Care dă și numele întunecatului împărat: Mișa Radu. Il venerază și ascultă toți băieții din țară ca pe unul ce lucrează pentru binele poporului său. Programul lui de guvernământ are două reforme esențiale: să stârpească cerșitoria și furtașagurile la supușii săi. Pentru aceste merite autoritățile iugoslave i-au fixat o listă civilă de 3.600 Lei lunar.

Cărți & Reviste

Izvorul vieții. Carte de rugăciuni. B.xad 1933. Pagini: 159. Prețul: 10 Lei, cartonată.

Făcută cu pricepere și cu gust, cartea aceasta de rugăciuni, ca și cealaltă: *Glăsuț Inimii*, ieșită tot la Bixad, (prețul: 3 Lei), sigur va fi căutată și utilizată de cei mici, cărora le este destinată în primul rând. Va prinde bine însă și celor mari, dela sate, cu bogatul și variatul material euhologic ce conține.

MICHELE D'HERBIGNY: La propaganda antireligioasă dei Sovieti. Ed. Studium. Roma 1933. — Pg. 55. Prețul 3 Lire It.

Pâr. D'Herbigny, președintele comisunii pontificale „Pro Rusia”, este unul din puținii cari cunosc a fond, din proprie experiență, tainele și ascunzișurile ladului roșu de dincolo de Nistru. Chiar de aceea cuvântul lui are deosebită greutate în materia care interesează atât de viu în zilele noastre. De aceea a făcut bine, publicând în broșura apărută, studiul pe care îl publicase în Nr. 3-4-5 din acest an al revistei „Studium”. Este prea bogat în informațiuni, prea documentat și în aceeași vreme prea bine și atractiv scris, decât să nu fie răspândit în lumea întreagă, pe toate căile. Pâr. D'Herbigny arată, cu dovezi irefutabile, fiinta odioasă a bol-

șevismului, de a nimici religia cu orice preț și pe toate căile. Nu numai la ei acasă, ci în Indii, Peru, Canada și diferitele țări ale Europei. Și în toată această formidabilă operă de ură și distrugere, singura rezistență reală și efectivă o opune — cum o repetă Moscova într'una — Roma și catolicismul!

DER GROSSE HERDER. Nachschlagewerk für Wissen und Leben. Vol. VI: *Hochreinkonsequenz*. Pg. VI + 1726 coloane text și 170 adaosuri; 1898 ilustrații. — Ed. Herder. Freiburg im Breisgau, 1933. — Prețul volumului, legat cu călcăul în piele, 34'50 M.

Volumul VI. al monumentalei publicații a casei Herder se încheie cu cuvântul „consecvență”. Poate fi socotit acest joc al mașinilor deadreptul simbolic. Caracterizează de minune însăși opera, din multe puncte de vedere. Mai întâi: dovedește o consecvență de fier casa editoare în regularitatea cu care Imprăștiile în lume, la intervale precise, strășnicile volume ale noului tip de „Konversationslexikon”. În doi ani 6 volume și un atlas. Record pentru vremile crâncene pe care le trăim. — Consecvență este însă, mai presus de toate, publicația însăși, în cuprins și înfățișare externă. Urmează sever liniile fixate la început. Nu mai vrea să fie un simplu lexicon, adică aglomerat de cunoștințe variate și deslănate, cari dând orientări fragmentare asupra oricărui lucru din lume, în total nu reușesc decât să zăpăcească mințile sporind desorientarea generală. Vremea noastră suferă cumplit tocmai din această pricină. Se scrie și se citește, în zilele noastre, imens. În aceeași măsură crește zăpăceala. Fiindcă ne lipsește scheletul unei concepții de viață unitare, armonice, în care să-și găsească locul propriu și valoarea precisă fiecare lucrușor din nesfârșitul câmp al vieții și culturii umane. Ei bine, noul „Herder” rupe cu obișnuința greșită a vremii. Cuprinde lumea, cu infinitele ei părți și fețe, în schelăria solidă a principiilor creștine, în cari toate se unesc armonice și-și capătă adevărata valoare. Nu este un simplu magazin de cunoștințe și informațiuni, ci o călăuză foarte competentă și sigură prin învălmășala uni-versală, pe căile adevărului rămânător. — Consecvență este noul „Herder” și în ce privește bogăția informațiilor, precise, complete, scurte, ce ne dă, precum și a felului practic în care le prezintă. Acest volum, în special, are o seamă de articole mari, temeinice, asupra unei serii întregi de probleme de mare importanță și actualitate: capitalism, biserică catolică, Isus Hristos, impresionism, inflație, Islamul Evreii ș. a. Adevărate studii răzimate pe ultimul cuvânt spus de știință în problema respectivă. — Ilustrații bogate desfășează ochiul, la fiecare pagină, ușurând în acelaș timp însă înțelegerea textului, a cărui întregire esențială o formează. — Și totul în aceleleași condițiuni tehnice mai mult decât ireproșabile: strălucite, de până acum. „Marele Herder” este, cu adevărat, operă de mare „consecvență” în toate însușirile bune cu cari a plecat la drum.

Dr. VASILE CHIRVAI: Instituțiuni de drept bisericesc. Vol. I.: Izvoare, colecțiuni și Cartea I. din Codul nou. — Oradea, 1932. Pg. 440. Prețul 200 Lei.

O carte de mult așteptată și de mare necesitate: începutul unui manual de drept bisericesc, indispensabil clerului și util mirenilor cari se interesează de viața bisericii. Autorul trebuie deci felicitat, dela început și fără rezerve, pentru munca întreprinsă. La care i-a trebuit, în afară de hărnicie și pricepere, și o bună doză de curaj. Fiindcă lucrează în ogor, la noi, înțelenit. Trebuie să-și taie singur drum. Mai ales că, acum tocmai se lucrează la noul cod al dreptului bisericesc oriental, care încă nu-i fixat definitiv. Totuși autorul a crezut că poate lua de temel proiectul noului cod, așa cum se găsește acum, în forma pe care i-au dat-o comisiunile pregătitoare. Să sperăm că forma lui definitivă nu va prezenta deosebiri esențiale de anteproiect. Oricum, nevoia imperioasă ce avem de manual, justifică această anticipare făcută de autor. — Cartea poartă în titlu și indicația: „Drept bisericesc comparat”. Fiindcă „tratează paralel dreptul bisericii latine și orientale catolice azi în vigoare”, cum ne-tămărește prefața, Ideea nu e rea. Are însă și un mic cusur. Mai întâi, că dă lucrării o extensiune prea mare. Apoi: în bună parte, „comparația” nu merge destul de paralel, ci dreptul apusean preponderază. Asta desigur, și din pricina modelului străin pe care îl urmează (Morato, Institutiones). Așa de ex. în capitolul III (Evoluția istorică a dreptului canonic), Izvoarele și colecțiile orientale în general, și acelea cari privesc biserică noastră în special, se tratează cam sumar. Partea a doua a cărții tratează aproape exclusiv cartea I din Codex iuris canonici, pe canoanele cărui e clădită. Comparațiile între codul latin și legile noastre sunt destul de reduse. — De sigur, dacă autorul va continua cartea în felul început, va trebui să ne dea încă cel puțin două volume puternice. Ceeace pentru manual de școală va părea unora cam mult. Dar melius abua-

